ANA DEMUT[1] i GORDANA REŠICKI DEGORICIJA[2]

Periodni sustav elemenata na glagoljici

Ⱏⰻⰵⰱⰳⰸⰻⰽⰻⰹⰳ ⰳⰲⰳⰻⰿⰻⰽⰻⰾⰻⰻ ⰵⰿⰱⰵⰻⰻⰹⰵⰻⰽⰻⰿⰽ ⰹⰽ ⰳⰿⰱⰽⰳⰳⰿⰱⰻⰽⰹⰳⰸⰽⰱⰳ

Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva

ⰻⰽⰽⰹ ⰾⰵⰟⰟⰽⰻⰻⰽⰻⰳⰳⰿⰱⰳⰳⰽⰹⰳⰸⰽⰱⰵ ⰳ ⰳⰿⰱⰽⰳⰳⰿⰱⰳⰳⰽⰹⰳⰸⰽⰻⰻⰽⰽⰟⰽ

U Hrvatskoj se 22. veljače obilježava Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva, a proglasio ga je Hrvatski sabor 2019. godine na poticaj Instituta za hrvatski jezik. Datum je vezan uz 1483. godinu, kad je tiskana prva hrvatska knjiga – *Misal po zakonu rimskoga dvora*. Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva ujedno je i Dan Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, u kojoj se čuvaju dva primjerka našega prvotiska. *Misal* je i digitaliziran te ga se može pogledati na portalu Digitalne zbirke NSK-a.

Glagoljicom i glagoljaštvom posebice se bavi Staroslavenski institut u Zagrebu. Na njegovu portalu, među ostalim, možemo naučiti i ponoviti sve o glagoljici, a kroz zanimljivosti i igru lakše usvojiti osnove toga hrvatskog pisma. Mnogo ustanova i udruga njeguje glagoljicu, a među njima su škole i knjižnice, kojima pripada projekt koji ovdje prikazujemo.

Kako smo započele projekt

ⰽⰻⰽⰽⰽⰹ ⰳⰸⰻⰹ ⰿⰻⰽⰻⰹⰳⰳⰸⰵⰹⰵⰽⰹⰵ ⰟⰟⰽⰹⰻⰽⰵⰽⰽⰸⰵⰻⰽⰽⰸ

Sve je počelo jednim doručkom u knjižnici Tehničke škole Kutina.

Projekt *Instructions for living a life: Pay attention. Be astonished. Tell about it.* naziv duguje stihovima američke pjesnikinje Mary Oliver. Naslov jasno naznačuje i njegovu temeljnu ideju: učenje kao čin pažnje, čuđenja i dijeljenja iskustva. Upravo je takvo razumijevanje učenja bilo polazište za osmišljavanje projekta koji na osobit način povezuje znanost, kulturu i obrazovanje. Poticaj za njegov nastanak vezan je uz obilježavanje Međunarodne

[1] Ana Demut diplomirana je knjižničarka, bohemististica i polonistica, stručna suradnica savjetnica i nastavnica razredne nastave u OŠ Zvonimira Franka, Kutina.

[2] Gordana Rešicki Degoricija diplomirana je komparatistica i knjižničarka, stručna suradnica savjetnica u Tehničkoj školi Kutina.

godine periodnoga sustava elemenata 2019. godine, ali i uz uključivanje u međunarodnu inicijativu *Global Women's Breakfast (GWB)* posvećenu umrežavanju kemičarki i promicanju doprinosa žena u znanosti. Razmišljanje o tome kako se toj inicijativi pridružiti u lokalnoj sredini dovelo je do ideje o projektu koji neće ostati unutar okvira nastave kemije, nego će se otvoriti prema drugim područjima znanja i iskustva. Temeljna zamisao projekta bila je prikazati periodni sustav elemenata na glagoljici, najstarijemu slavenskom pismu. Time se univerzalni jezik znanosti povezuje s jednim od ključnih simbola hrvatske kulturne i jezične baštine. Takav spoj omogućuje višeslojno učenje: učenici istodobno upoznaju strukturu materije i povijest pisma koje je oblikovalo hrvatsku pismenost.

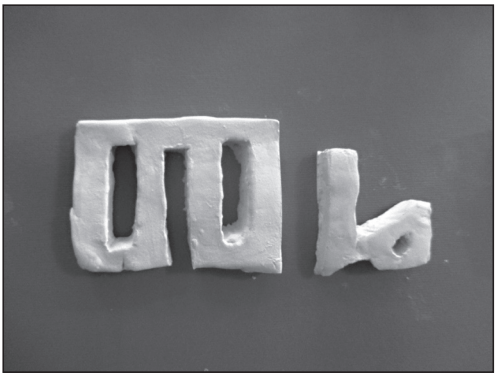
Započela je suradnja Osnovne škole Zvonimira Franka iz Kutine i Tehničke škole Kutina te stvaranje periodnoga sustava elemenata na glagoljici. Voditeljica u OŠ Zvonimira Franka, Kutina, bila je Ana Demut, diplomirana knjižničarka, bohemististica i polonistica, stručna suradnica savjetnica i nastavnica razredne nastave. Suradnica je bila Helena Štimac, učiteljica kemije, diplomirana inženjerka kemijske tehnologije. U Tehničkoj školi Kutina voditeljica je bila Gordana Rešicki Degoricija, diplomirana komparatistica književnosti i diplomirana knjižničarka, stručna suradnica savjetnica. Suradnica je bila Sanja Arežina, nastavnica kemije, mentorica, diplomirana inženjerka kemijske tehnologije

Radionice

ⱏⱨⰻⰾⱁⰶⰲⰹⰶⱅⰵ

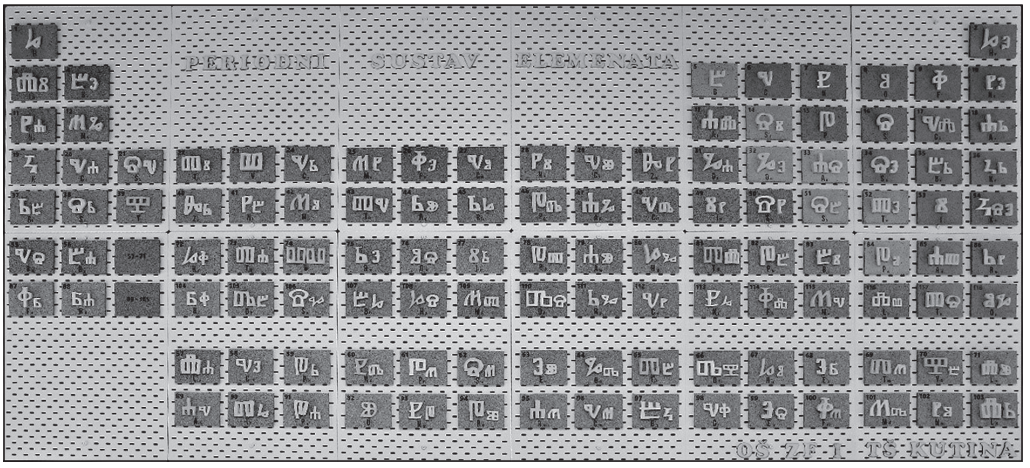
Učenici OŠ Zvonimira Franka izrađivali su slova glagoljice od glinamola. Pribor su im bile pribadače, skalpel, brusni papir i valjak. Sva slova trebala su biti iste debljine, a izrađena su iznimnom strpljivošću. Katkad se dogodilo da je slovo puknulo jer je na nekim mjestima bilo tanje, te se dio odvojio. To slovo moralo se ponovno napraviti, nije bilo mogućnosti popravka. Nakon sušenja slova glagoljice bilo je potrebno obraditi brusnim papirom kako bi postala glatka. Tijekom dugoga razdoblja izrade slova učenici su s pomoću kviza *Kahoot* ponovili znanje o kemijskim elementima.

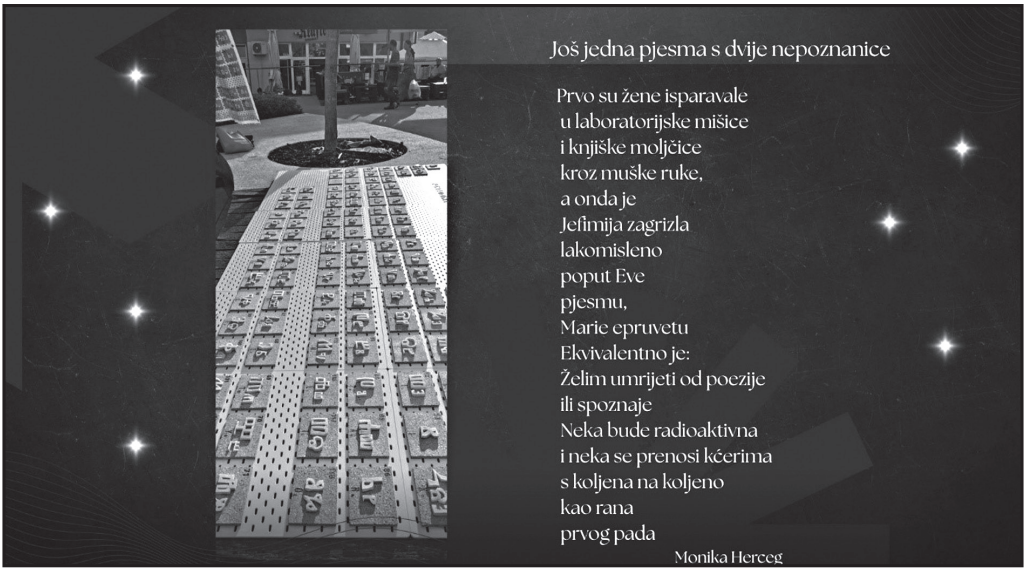
TŠ Kutina također je izrađivala slova od glinamola. Izrada periodnoga sustava na glagoljici bila je središnja aktivnost projekta, ali i proces koji je zahtijevao vrijeme, suradnju i kreativnost. Učenici su sudjelovali u oblikovanju elemenata, izradi pločica i njihovu raspoređivanju prema zakonitostima periodnoga sustava.

Time su kemijske zakonitosti dobile opipljiv i vizualan oblik, a apstraktni pojmovi postali su bliži i razumljiviji. Posebnu simboličku dimenziju projektu dala je poveznica s glagoljicom. Akrostih prvih devet glagoljičnih slova – *Ja koji poznajem slova govorim da je vrlo dobro živjeti na zemlji* – pokazao se kao snažan interpretativni ključ. U toj se rečenici spajaju znanje, jezik i iskustvo života, što se podudara i s idejom projekta: učenje kao proces koji obogaćuje i pojedinca i zajednicu. Projekt je otvorio i prostor za istraživanje prinosa žena u kemiji te se time nadovezao na inicijativu *Global Women's Breakfast*. Učenici su upoznavali rad znanstvenica iz različitih razdoblja, uključujući i hrvatske kemičarke, čime se poticala svijest o važnosti njihove uloge u razvoju znanosti. Takav pristup pridonosi i razvoju kritičkoga mišljenja te razumijevanju društvenih vidova znanstvenoga rada. Važan dio projekta bila je i njegova povezanost s književnosti i umjetnosti. Uz Mary Oliver inspiraciju su pružili i Primo Levi, koji je kemiju promatrao kao oblik poezije, te Monika Herceg, čiji se poetski svijet često dotiče znanosti i iskustva spoznaje. Time se dodatno naglašava ideja da su znanstveno i umjetničko mišljenje međusobno povezani i da se mogu nadopunjivati.

Važnost projekta

ⱁⱁⰻⰾⱁⰹⰲⰳⱃⱁⱁ ⱂⱁⰱⰲⰻⰿⰵⰽⱁⰻ

Projekt nije ostao zatvoren unutar školskoga prostora. Predstavljan je na različitim događanjima i u lokalnoj zajednici, čime je postao vidljiv širemu krugu sudionika. Učenici su pritom razvijali komunikacijske i prezentacijske vještine te stjecali iskustvo javnoga nastupa. Periodni sustav elemenata na glagoljici bio je izložen na Trgu dr. Franje Tuđmana u Kutini tijekom obilježavanja Dana grada i blagdana Petrovo te na događanju Promicanje znanosti s naglaskom na kemiji. Tijekom projekta nastajali su i različiti popratni sadržaji (obrazovni materijali, vizualni radovi i kreativni proizvodi), koji su ga dodatno obogatili. U obrazovnome smislu projekt *Instructions for living a life* pokazuje kako se interdisciplinarnim pristupom može potaknuti dublje razumijevanje nastavnih sadržaja. Povezivanjem kemije i glagoljice učenici nisu bili izloženi samo činjenicama nego su razvijali sposobnost povezivanja različitih područja znanja, što je jedna od ključnih kompetencija suvremenoga obrazovanja. Ujedno, projekt potvrđuje važnost kreativnosti u nastavi. Proces izrade, istraživanja i zajedničkoga rada omogućio je učenicima aktivno sudjelovanje u učenju, čime se poticala njihova motivacija i odgovornost. Takvo iskustvo učenja ostavlja trajniji trag od tradicionalnih oblika poučavanja. U konačnici, projekt ostvaruje ideju sadržanu u svojemu naslovu: potiče na pomno promatranje svijeta, na čuđenje njegovoj složenosti i ljepoti te na potrebu da se to iskustvo podijeli s drugima. Ako je barem kod dijela učenika probudio znatiželju i radost učenja, tada je ispunio svoju najvažniju svrhu. U tome se smislu može zaključiti da spoj znanosti, jezika i umjetnosti

nije samo metodološki pristup nego i način razumijevanja svijeta – način koji učenje čini smislenim, poticajnim i trajno vrijednim.

Fotoknjiga

ⰹⰻⰾⰾⰻⰻⰴⰻⰾⰹⰻⰿⰰⰽⰰ

O zajedničkome projektu OŠ Zvonimira Franka iz Kutine izdala je fotoknjigu *Periodni sustav elemenata na glagoljici* (za izdavača: ravnatelj škole Dario Duda, urednica: Ana Demut, grafička priprema: Vlado Vizner).

Fotoknjiga je predstavljena na portalu Staroslavenskoga instituta *Glagoljica u školi* pod nazivom *Glagoljični periodni sustav – OŠ Z. Franka i TŠ Kutina* (https://stin.hr/wp-content/uploads/2026/02/Primjeri-dobre-prakse_Kutina.pdf). Također je na stranicama Staroslavenskoga instituta otvorena nova rubrika *Primjeri dobre prakse* (https://stin.hr/digistin/otvorena-rubrika-primjeri-dobre-prakse/), u kojoj su obavijest o projektu i fotografije iz knjige prvi objavljeni sadržaj. Knjiga je predstavljena i na stranicama projekta DigiSTIN (https://stin.hr/sadrzaj/digistin-aktivnosti/; https://stin.hr/digistin/dan-hrvatske-glagoljice-i-glagoljastva/). Također je upućen poziv svima koji njeguju glagoljicu da pošalju svoje radove voditeljici Ani Mihaljević.

Knjižničarke obiju škola 7. travnja 2026. predstavile su projekt i fotoknjigu na Dječjemu odjelu Knjižnica grada Zagreba. Informativni utorak stručno-edukativni je sastanak namijenjen knjižničarima školskih i narodnih knjižnica.

Namjera knjižničarki u ovome projektu bila je povezati prošlost i sadašnjost putem glagoljice i kemije te potaknuti iskru radoznalosti za prirodne znanosti i najstarije slavensko time i hrvatsko pismo kojim su Hrvati pisali svoje riječi.

